

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

10. An opinio asserentium Episcopatum non esse Sacramentum mereatur aliqua censura inuri? Et Angelicus Doctor D. Thomas defenditur. Ex p. 12.
t. 1. r. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

non solum est Ordo, sed Ordo perfectior aliis ordinibus etiam Sacerdotio: Nihilominus Scotus non inhaeret mordicus huic opinioni, sed inquit, *quidquid sit de ista controuersia de Episcopatu*, &c. & dat alium modum sustinendi sacros Ordines esse tantum septem. Unde videtur, problematicus, & dare modum sustinendi utramque opinionem. Et haec omnia docet Fabrus ubi supra.

2. Sed, ut verum fatear, & obseruat Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 1. dub. 3. n. 30. hi Doctores nos dicunt Episcopatum non esse Ordinem, sed non esse sacramentum (quidquid pro hac integra secunda sententia refert Azor. tom. 2. lib. 3. c. 23. q. 3.) eandem sententiam sequitur Couarr. lib. 1. variar. cap. 1. num. 15. Verum cum praedicti Authores citati quaerant etiam, utrum Ordo sit Sacramentum, absolute respondeant. Ordinem esse Sacramentum, eo ipso, quod negent Episcopatum esse Sacramentum, videntur negare esse Ordinem, vel e contra. Eandem sententiam sequuntur, alij, quos refert Vasquez & Henriquez, Nugnus ad 3. part. q. 40. art. 5. Philatichus l. 1. cap. 10. Reginaldus lib. 30. tract. 1. n. 5. qui ita negant Episcopatum loquendo proprie de Ordine, per quem confertur peculiaris potestas ad conficiendum Christi corpus, & ad sacrificandum, ut loquantur etiam de Ordine proprie distincto à Sacerdotio.

3. Itaque quidquid sit de mente horum Doctotum assero penes me certum esse non solum Episcopatum esse Ordinem, sed, & verum Sacramentum. Probatur iisdem rationibus quibus probatum fuit esse Ordinem. Nam in primis ex citatis illis verbis 1. ad Timoth. h. *Noli negligere gratiam, quae in te est, quae data est tibi per Prophetiam, cum impositionem manuum presbyterij*, & 2. ad Timoth. 1. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quae est in te, per impositionem manuum mearum*, colligitur sermonem esse de aliquo externo signo conferente gratiam; atque adeo de Sacramento Ordinationis; eam autem Ordinationem esse Episcopalem colligitur ex eo, quod sermo sit cum Timotheo, quem constat, & omnes concedunt tunc fuisse Episcopum. Deinde Concilium Trident. sess. 23. c. 3. ex eadem Scriptura indefinitè probauit Ordinatione sacra esse Sacramentum, & vnum ex septem nouae Legis. Deinde c. 4. definit praeter ceteros Ecclesiasticos gradus Episcopos, qui in Apostolorum locum peruenerunt ad hierarchicum Ordinem praecipue pertinere: & can. 6. damnat asserentes non esse Hierarchiam in Ecclesia Catholica Ordinatione diuina institutam, quae constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris. Ratio verò nostrae, asseritionis, si ad naturam rei recurramus à priori est voluntas, & institutio Christi, quae nobis ex principiis praedictis innotescit: haec enim semper sola ratio est in omnibus Sacramentis, cetera verò tantum congruentiae esse possunt, nec tamen haec deficiunt praedicti Episcopatu. Ratio verò congruentiae, maxime in hoc Sacramento, est, quia per Episcopi Ordinationem confertur potestas quaedam sacra, & singularis administrandi Sacramenta, Potestas, scilicet, ordinandi, & confirmandi, &c. quae sine gratia rectè administrandi non possunt. Unde cum Christus in necessariis Ecclesiae non defuerit, credendum non est huiusmodi potestatem, ita esse institutam, ut per illam gratia ex opere operato non conferatur, sed potius credi debet eum ritum conferentem ordinandi potestatem, Christum euexisse ad rationem Sacramenti, seu signi efficacis gratiae; maxime cum in ordinatione Episcopi conferatur Spiritus sanctus, & ordinans dicat: *Accipe Spiritum sanctum*: cum tamen Spiritus sanctus non conferatur simpliciter, nisi media gratia sanctificante, qui est effectus maxime primus, & proprius Spiritus sancti.

RESOL. X.

An opinio asserentium Episcopatum non esse Sacramentum mereatur aliqua censura inuri?
Et Angelus Doctor D. Thomas defenditur. Ex part. 2. tract. 1. Ref. 10.

§. 1. **H**is discussis restat videre quid dicendum de sententia negantium Episcopatum esse Sacramentum. Pater Vasq. tom. 3. in 3. partem disp. 240. cap. 3. n. 36. sententiam hanc D. Thomae improbat illis verbis, *Posteriorem partem nostrae sententiae, scilicet, Sacramentum, & Ordinem esse, ita eam veram existimamus, ut sicut à nobis pronunciata est, sine graui nota hoc tempore negari non possit*. Et sanè Petrus de Soto lib. de institut. Sacerdotum lect. 4. de Sacramento Ordinis §. in aliis igitur, expresse affirmat, *ut minimum certa fide credendum esse quolibet horum duorum Ordinum (scilicet enim ipse loquitur) nempe Sacerdotium, & Episcopatum verum esse Sacramentum, & vero Sacramento tradidit*. Michaël autem de Medina lib. 1. de Sacrorum hominum continentia c. 15. ita huic sententiae adhaeret, *et oppositam hoc tempore periculosam existimet, & licet ab Ecclesia expressè definita non sit, ex dispensatione tamen Concilij Tridentini non obscurè deducitur*. Haec ille, cui addo Nauarrum in Man. cap. 22. num. 17. qui asserit se non scire, nec scire posse bona fide respondere ad locum Concilij sess. 23. c. 4. Idè Turrianus in Select. centur. 3. dub. 85. sic ait Merito docet Vasquez iam hoc tempore non posse negari Episcopatum esse Sacramentum, sine graui nota, & licet non explicet sententiam quam metetur opinio contraria; tamen mihi videtur non solum esse temerariam sententiam, sed etiam proximam post Concilium. Ita ille videt etiam Auriam de Sacrament. Ordinis q. 1. sect. 6. §. Dico Secundo, & Gerundam de Episcopo tom. 2. disp. 6. cap. 1. n. 6. & Nicolaum Lambert. in 3. part. tom. 3. de Sacramento Ordinis disp. 2. art. 2. sic asserentem; Communior tamen, & probabilior sententia est Aluifiodorensis 4. p. 1. Summa Maioris 4. sent. disp. 24. & plurium aliorum, tam antiquiorum, quam recentiorum, cum qua concludimus *Episcopatum esse Sacramentum verè, & proprie dictum*. Et haec sententia post Concilium Trident. de tam certa inter Scholasticos, ut eius opposita videatur erronea propter auctoritatem Concilij Tridentini explicantis sacras Scripturas primo articulo citatas pro Sacramento Ordinis. Ita Lambert. Mitius hanc sententiam tractat Doctor Franciscus Halier de sacris Ordinationibus p. 2. sect. 2. cap. 1. art. 2. n. 6. ubi sic ait. Quod spectat ad Episcopatum, Albertus Magnus, Alensis SS. Thom. Bonauentura, Richardus, Dominicus Soto, & alij Catholici Doctores negant Episcopatum proprie dictum, esse Sacramentum: contra verò Aluifiodorensis, Ioannes Maior, Durandus, Paludanus, Canonista, & recentiores Theologi penè omnes Episcopatum Sacramentum esse affirmant. Hanc autem affirmantem sententiam Bellarminus certissimam, Petrus Soto certa fide tenendam censent; Michaël de Medina contrariam huic sententiae esse periculofam. Vasquez similiter quod huic sententiae contrarium sit sine graui nota non posse tamen arbitrantur. Ego ita censo certissimam habendam esse affirmantem eandem sententiam, nec antiquos Auctores, qui pro contraria sententia citantur, mihi videri omnino ei repugnasse, sed id fortè tantum defendisse, Episcopatum, nempe, non esse distinctum Ordinem, diuersumque Sacramentum à Presbyteratu; quia tamen eorum auctoritas à recentioribus praetendi potest, nollem contrariam opinionem haereticis, aut erro-

is nota afficere, quamvis mihi falsa videatur. Ita ille.

Verum supradictæ censuræ in sensu quo loquutus est D. Thomas, vt explicant Discipuli eius scholæ non procedunt, & propter reuerentiam debitam communi Magistro, ac Angelico Doctori D. Thomæ ego assero eius sententiam tanquam probabilem admittere Marchinum de Sacram. Ordinis, tract. 1. p. 1. c. 11. n. 3. & Leandrum de Sacram. tom. 2. tr. 6. disp. 1. q. 10. licet contrariam sententiam tanquam longè probabiliorē teneant. Imo nouissimè sententiam sancti Magistri absolutè tenent omnes eius Discipuli, quos referunt, & sequuntur Fr. Ioan. de S. Thoma in dist. apologetica 2. de approbatione Doctrinæ S. Thomæ obiect. 6. p. 177. & nouissimè Pater Thomas Hurtadus variorum tom. 1. tract. 1. res. 3. per totam, cum Bonacina tom. 1. de Sacram. disp. 8. quæst. 1. punct. 1. num. 3. & nouissimè illam acriter tuetur Garzias in summa, tract. 1. diff. 1. dub. 9. num. 4. sic asserens. [Respondendo puer à la duda, y digo, que no solo no es contra la fe: afirmar que el Obispado no es Sacramento de Orden, sino que es muy prouable que no lo es. Assi lo sienten muchos Canonistas, y Theologos, y aun Marchino, con defender la parte contraria, tiene à esta por prouable; y aduerto, que todos estos Doctores, fuera los tres Santos, han elcrito despues del Concilio Tridentino, para que se vea la poca razon que tuuo Luis de Torres en dexir lo que dixo. La razon potissima en fauor desta opinion es, porque en la Iglesia no ay sino siete Sacramentos, y siete Ordenes, y si fuessè el Obispado Orden, auria ocho Ordenes: luego auemos de dexir que no es en rigor Sacramento. Responden los contrarios, que el Obispado es verdadero Sacramento de Orden, pero no distinto del Sacerdotio, sino que haze un cuerpo con el; però esto tiene su dificultad, porque si el Obispado tiene diferente materia, y forma del Sacerdotio, e independiente del, como puede venir à ser vna cosa con el: Lo segundo porque el poder que se da de Orden, es en orden ad conficiendam vel administrandam Eucharistiam, y en esto no tiene mas poder el Obispo, que otro qualquier Sacerdote simple, luego el Obispado no es Orden. Verdad es, que los que defenden esta segunda opinion tambien dicen, que en la recepcion del Obispado se halla cosa que tiene vez de materia, y vez de forma, y que se da caracter; esto es, que se estingue el caracter Sacerdotal al Obispado, y el caracter Obispado viene à perficionar el Sacerdotal, y assi ereo que esse punto tiene mucho de question de nomine, y que solo ay enuencntro en el modo de esplica la, si bien ay enuencntro conocido en si se da gracia ex opere operato, & no.] Et sententiam Diui Thomæ ex Societate sua præter Henriquez, tenet Reginaldus tom. 2. l. 30. tract. 1. num. 5. & Comitulus lib. 1. disp. 48. num. 11. sed extra difficultatem essemus, si vera esset opinio Ioannis Blesæ in Apologia pro doctrina S. Thomæ tom. 1. quest. 1. art. 4. dub. 5. propof. 6. pag. 74. in qua tradit D. Thomam verè sensisse ordinationem Episcopi esse ordinationem sacram, & Ordinem sacram, & verum Sacramentum. Sed hic pro curiosis, & Diui Thomæ doctrinæ adductis non deseram etiam apponere verba Francisci Syluij in 3. p. q. 40. art. 5. conel. 2. vbi docens sententiam asserentem Episcopatum esse Ordinem, & propriè Sacramentum nouæ legis, sic ait: Hanc sententiam tradunt communiter, & vt nobis videtur S. Thomas, nam in Opusculo de perfectione vitæ spiritualis cap. 24. sic habet. [Quod quartò proponitur quod Episcopatus non est Ordo, hoc manifestè continet falsitatem, si absolutè intelligatur, & postea. Quod autem habeat aliquem Ordinem, non iurisdictionem solam, sicut Archidiaconus, vel

Curatus presbyter, patet ex hoc quod Episcopus potest multa facere quæ non potest committere sicut confirmare, ordinare, &c. & scribens in 2. ad Timotheum cap. 1. dicit quod in ea manuum impositione, qua Timotheus erat ordinatus Episcopus, data fuerit ei gratia Spiritus sancti. Dicimus ergo probabiliora esse quæ scripsit posterius, quàm quæ in 4. fuerat commentatus. Hæc Syluius; & post illum Mercerus de Sacram. quest. 40. art. 5. Et hæc dicta sufficiunt in defensionem sententiæ Angelici Doctores D. Thomæ quam eius incliti Discipuli doctè, vt semper solent, propugnabunt, vel explicabunt clarius.

RÉSOL. XI.

Respondetur ad illud argumentum, si Consecratio Episcopi est verus Ordo, & verum Sacramentum, ergo non septem, sed octo sunt Ordines, & Sacramenta? Ex p. 12. tr. 1. Ref. 11.

§. 1. Hoc argumentum magnam vim affert aliquibus, sed ad ipsum respondet Gerunda de Episcop. tom. 2. lib. 8. disp. 6. cap. 4. num. 3. qui citat Altiusdorenses, Durandum, Paludanum, Valdenses, Catetanum, Michaëlem Medinam, Petrum Sotum, & Nauarrum, quibus adde ex Neotericis Gregorium de Valentia tom. 4. disp. 9. q. 1. punct. 11. in fine, vbi ait; Dico tertio, absolutè tamen loquendo esse octo Ordines propriè dictos, nempe Episcopatum, & illos septem, vt rectissime loquuntur Authores quartæ opinionis. Nec certè hoc negari potest, vt antea notauimus. Patet ex Concilio Tridentino sess. 23. cap. 4. Cui, quod attinet ad Episcopatum rectè vbi supra dicit Nauarrus, se non scire, nec posse bona fide respondere. Item id patet ex cap. decernimus 28. dist. & cap. 1. dist. 32. vbi satis aperte indicatur, Episcopatum esse etiam sacrum Ordinem, sicut Ordinem Presbyterorum, & Diaconorum, & Subdiaconorum, vt rectè etiam de dicto cap. 1. Glossa explicat. Ita Valentia. Sed hanc sententiam tanquam temerariam damnat Villalobos in Summa tom. 1. tract. 11. difficult. 2. num. 4. [Que el Obispado sea Orden, hablando latoamente, colige se del Concil. Trident. donde dixe, (Declarat Sancta Synodus, præter cæteros Ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc Hierarchicum Ordinem præcipuè pertinere.) Mas que de hecho de verdad no sea Orden, es de Santo Thomas. Y Fray B. de Lesma dize, que es comun de los Santos, y Concilios. Por lo menos es temerario dizir, que la primera tonsura, y el Obispado son Ordines en la Iglesia.]

2. Sed quia ego libenter abstineo à censuris operationum, dico quod Pater Auersa de Sacram. Ordinis quest. 4. sect. 7. respondens ad argumentum adductum sic asserit: Ad fundamentum alterius sententiæ dici posset non oportere ab initio distinguere septem tantum Ordines, sed bene posse distinguere octo: at potest adhuc optimè retineri, vt ab initio dicantur septem quidem ordines; inter quos septimus, vltimus, ac supremus dicatur Ordo Sacerdotij. Sed tamen hoc nomen amplè sumatur, nempe pro potestate conficiendi, & conferendi validè illa Sacramenta, quæ requirunt ministrum consecratum. Ac deinde hoc tanquam genus diuidatur in duas species videlicet in duos gradus Sacerdotij; vnum ad conficienda Sacramenta Eucharistiæ, Absolutionis, & Extremæ Vnctionis; alterum ad Sacramenta Confirmationis, & Ordinationis. Et vni quidem relictum est idem commune nomen Sacerdotij, alteri attributum est proprium nomen Episcopatus. Sic Anacletus Papa dicebat, bipartitum